

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні та в зарубіжних країнах: конституційно-правове дослідження» за спеціальністю 081 «Право» 27 листопада 2023 року.

Дармін Михайло Олександрович, 1971 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2004 році Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого, Україна, за спеціальністю «Правознавство». Навчався в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2018 по 2023 роки.

Працює суддею Центрального апеляційного господарського суду, м. Дніпро, з 2018 року до цього часу.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unicheck* ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник – Віхляев Михайло Юрійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 4 наукові публікації за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Дармін М. О. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні: стан висвітленості проблеми. *Юридичний вісник*. 2022. № 4. С. 172–178.

2. Дармін М. О. Конституційно-правові дослідження виконання рішень ЄСПЛ в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2022. № 4. С. 16–21.

3. Дармін М.О. Конституційні положення щодо виконання рішень ЄСПЛ в Україні: загальні питання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2022. № 60. С. 18–21.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Лазура Я. В.:

1. Привертає увагу той факт, що автор обмежився аналізом досвіду лише двох країн-членів Ради Європи. Але, крім цих країн, надзвичайно цікавим був би досвід Польщі, який застосовується в Україні для багатьох реформ, а також і досвід пост-радянських країн, які відносно нещодавно стали членами ЄС - Литви, Латвії, Естонії та інших.

2. Автор інколи надто багато уваги приділяє термінологічним питанням дослідження. Він звертає багато уваги на те, як саме інші дослідники вирішують ці термінологічні питання, вступаючи з ними у науковий дискурс. А також включив свої розробки з термінологічних аспектів дослідження до висновків по розділам та до загальних висновків по роботі. Варто було б рекомендувати зосередитись на більш змістовних проблемах, пов'язаних з обраною темою дослідження.

3. Автор констатує наявність імплементаційної кризи щодо постанов ЄСПЛ в Україні та пропонує лише нормативні шляхи її вирішення. Це є зрозумілим, адже дослідження має конституційно-правове спрямування. Однак, нормотворчі пропозиції варто було б доповнити пропозиціями інституційного характеру - які саме нові органи, організації на державному рівні було б можливим залучити для того, щоб підвищити ефективність виконання постанов ЄСПЛ в Україні.

Шелевер Наталія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Шелевер Н. В.:

1. Виходячи із тексту дисертації, автор пропонує прийняття Закону України «Про виконання постанов Європейського суду з прав людини». На захисті було б доцільно висвітлити авторську позицію щодо того, що ще крім зарубіжного досвіду та рекомендацій органів Ради Європи необхідно врахувати при розробці проекту такого Закону.

2. Автор при написанні роботи застосовував, у тому числі, аксіологічний підхід. Цей підхід він, очевидно, вважає доволі вагомим, – тому що саме він став вирішальним для обрання назви підпункту 2.2 дисертації. На захисті було б доцільно пояснити таку увагу лише до одного з методологічних підходів, які було застосовано.

Гербут Вікторія Сергіївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Зауваження Гербут В. С.:

1. Ознайомлення з текстом роботи привернуло увагу до того, що автор не згадує про те, як же виконуються постанови ЄСПЛ у Франції, наявні лише дуже загальні та стислі положення з цього питання. На захисті доцільно пояснити, чи досліджувалась ця проблема в межах виконання дисертаційного дослідження?

2. Ще одне питання, яке доцільно розкрити на захисті, пов'язано з тим, що автор у роботі розкриває основи конституційної регламентації виконання постанов ЄСПЛ у Франції, а щодо Азербайджану – розглядає не основи, а саме регламентацію. На захисті доцільно пояснити, з чим пов'язаний такий підхід, адже у дисертації автор це не висвітлює.

3. Варто зауважити, що в роботі автора вбачається певне протиріччя. Так, автором «запропоновано угрупувати положення Конституції України 1996 року, які є важливими для виконання постанов (рішень) ЄСПЛ на національному рівні, на: а) положення, що стосуються співвідношення між національним та міжнародним правом, у тому числі виконання міжнародних зобов'язань, взятих на себе Україною; б) положення, що стосуються захисту прав людини в Україні. Але, автор пропонує також і аксіологічне зміцнення основ конституційного регулювання виконання рішень ЄСПЛ в Україні. У класифікації відповідні положення Конституції України не враховано (хоча деякі положення вже зараз належним чином відображають сутність та зміст принципу субсидіарності, розподілу державної влади, інших).

Гараджаєв Джейхун Ясін огли – доктор юридичних наук, доцент, суддя Конституційного суду Азербайджанської Республіки, професор кафедри конституційного права Бакинського державного університету (офіційний опонент).

Зауваження Гараджаєва Д. Я.:

1. У роботі значна увага приділяється аналізу таких джерел права, як конституції та нормативно-правові акти загальнодержавного рівня. Але, автор майже не приділяє уваги аналізу таких джерел права, як судові прецеденти. Прецедентний характер постанов ЄСПЛ робить цікавим дослідження релевантних постанов ЄСПЛ – у разі їхньої наявності.

2. Автор приділяє значну увагу ціннісно-правовим питанням. У зв'язку з цим на захисті цікаво було б почути думку автора щодо того, чи є необхідність в українській юридичній науці виокремлювати конституційну аксіологію як вид правової аксіології.

3. Автор наводить у Розділі 1 деякі статистичні показники, які наочно свідчать про актуальність обраної теми дослідження. Крім того, ці статистичні показники також цілком доречно було застосовано для аргументації авторських тез. Однак, включення є «точковими» - і варто рекомендувати автору у подальших дослідженнях частіше звертатися до статистичного методу. Тим більше, що органи Ради Європи регулярно оновлюють статистичні показники

щодо виконання постанов ЄСПЛ – як загальні, так і окремо по Україні та кожній країні.

4. Автор згадує про питання залучення громадськості до виконання постанов ЄСПЛ. Враховуючи тему дослідження, доцільно було б зупинитися на цьому питанні детальніше, однак, цього зроблено не було.

5. Враховуючи, що дослідження є компаративним та має доктринально-праксеологічний характер, доречно поставити питання – чи не виникало у 9 автора бажання запропонувати власне визначення поняття «рішення ЄСПЛ» та «постанова ЄСПЛ»?

Мішина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія» (офіційний опонент).

Зауваження Мішиної Н. В.:

1. Перше зауваження стосується логіки викладення матеріалу у Розділі 2. Так, у підрозділі 2.1. розглядається конституційна регламентація виконання постанов ЄСПЛ в Азербайджанській Республіці, а у підрозділі 2.2. - основи конституційної регламентації виконання постанов ЄСПЛ у Французькій Республіці. На захисті було б доцільно пояснити авторську логіку. Адже доречно вести мову від загального до конкретного. Адже доречно вести мову від загального до конкретного – тобто, спочатку проаналізувати основи конституційної регламентації (на матеріалах Франції), а після цього – конституційну регламентацію як таку (на матеріалах Азербайджану).

2. Друге зауваження пов'язано з тезаурусом дослідження. На захисті доцільно було б пояснити, чому автор інколи веде мову про «постанови ЄСПЛ», інколи – про «рішення ЄСПЛ», інколи – про «постанови (рішення) ЄСПЛ», інколи – про рішення (постанови ЄСПЛ)». В роботі це не пояснюється.

3. Автор приділяє значну увагу аксіологічній частині свого дослідження. Відповідні розробки розміщені у кожному з розділів дослідження. Але викликає інтерес питання, чи може практика ЄСПЛ сама по собі розглядатися як цінність сучасного українського конституціоналізму?

4. На захисті було б доцільно пояснити, чи автор аналізував при написанні дослідження досвід також і інших зарубіжних країн. Якщо так, то чому для порівняльно-правового аналізу обрано лише дві країни, і саме ці.

Результати відкритого голосування:

«За»	<u>5</u>	членів ради
«Проти»	<u>0</u>	членів ради
«Утримались»	<u>0</u>	членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Дарміну Михайлові Олександровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Ярослав ЛАЗУР

Рецензент

Наталія ШЕЛЕВЕР

Рецензент

Вікторія ГЕРБУТ

Офіційний опонент

Джейхун ГАРАДЖАЄВ

Офіційний опонент

Наталія МІШИНА